

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 4 Απριλίου 2022 με την εξής σύνθεση: Αικατερίνη Ζερβού, Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμίρη – Εισηγήτρια και Χρυσάνθη Ζαράρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 25.02.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 295/25.02.2022 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στ.. ..., οδός ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του Δήμου .... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται να γίνει δεκτή η προσφυγή της, να ακυρωθεί η με ΑΔΑΜ ... Διακήρυξη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της αναθέτουσας αρχής, με αντικείμενο την εκτέλεση του έργου «ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ...», επί σκοπώ απάλειψης των πληττόμενων όρων της Διακήρυξης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 2.210,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ήτοι 442.000€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

2. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με την υπ' αρ. πρωτ. ... Διακήρυξη προκήρυξε ανοικτή διαδικασία μέσω του ΕΣΗΔΗΣ για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ...», με εκτιμώμενη αξία 548.080,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24% με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή), σύμφωνα με το άρ. 14 αυτής, η οποία αναρτήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) στις 15.02.2022 με ΑΔΑΜ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε α/α ...

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του, της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, της νομικής φύσης και της δραστηριότητας που ο Δήμος ... ασκεί και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 25.02.2022 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, η δε προσβαλλομένη Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 15.02.2022 στο ΚΗΜΔΗΣ, β) με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

5. Επειδή στις 04.03.2022 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, με την υπ' αρ. 414/2022 Πράξη της Προέδρου του 2^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης, κλήθηκε δε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και του αιτήματος αναστολής- χορήγησης προσωρινών μέτρων.

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

7. Επειδή στις 04.03.2022 εκδόθηκε η υπ' αρ. Α172/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ η οποία έκανε δεκτό το αίτημα παροχής προσωρινής προστασίας και ανέστειλε την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας έως την έκδοση οριστικής απόφασης επί της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής.

8. Επειδή η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε στις 14.03.2022 δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ τις υπ' αρ. πρωτ. 2790/14.03.2022 απόψεις της εμπρόθεσμα, ήτοι την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα της οριζόμενης στο άρ. 365, παρ. 1 σημ. β του Ν. 4412/2016 προθεσμίας.

9. Επειδή στις 18.03.2022, ήτοι εμπροθέσμως, εντός της πενθήμερης αποκλειστικής προθεσμίας, όπως ορίζεται στο άρ. 365, παρ. 1, τελ. εδάφιο του Ν. 4412/2016, η προσφεύγουσα κατέθεσε το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε στις 22.03.2022 προς όλους τους συμμετέχοντες.

10. Επειδή, η επίμαχη Διακήρυξη έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με το άρ. 11.3 αυτής, την πλήρη ανάπλαση της κεντρικής πλατείας των ... με βασικό στόχο την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της πλατείας, την ανάδειξή της σε πόλο έλξης των κατοίκων της περιοχής, την επίτευξη μέγιστης βιωσιμότητας, τη διατήρηση μικροκλίματος στα επιθυμητά επίπεδα και την αναβάθμιση της εικόνας του αστικού ιστού. Οι κύριες φάσεις υλοποίησης του έργου συνίστανται στις εξής, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο : καθαιρέσεις–αποξηλώσεις παντός είδους κατασκευών, με τις αποκομιδές των προϊόντων καθαίρεσης –αποξήλωσης, εκσκαφές παντός είδους (ειδικές - γενικές) και επιχώσεις, με τις αποκομιδές των προϊόντων εκσκαφών, δαπεδοστρώσεις παντός τύπου, αστικός εξοπλισμός, κατασκευή ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και φυτοτεχνικά έργα.

11. Επειδή, ως προς τον προβαλλόμενο από την αναθέτουσα αρχή ισχυρισμό περί του ότι δεν προκύπτει από κανένα προσκομιζόμενο έγγραφο ότι ο υπογράφων την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της προσφεύγουσας, την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

υπογράφει ο .... Σύμφωνα δε με τα στοιχεία δημοσιότητας της προσφεύγουσας που είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Γ.Ε.ΜΗ. (<https://www....>), αναγράφεται «*Διοίκηση ... - Διαχειριστής*», σύμφωνα δε με το άρ. 7 του καταστατικού που καταχωρίστηκε στο Γ.Ε.ΜΗ., σύμφωνα με την υπ' αρ. ... ανακοίνωση που ευρίσκεται στον ίδιο ως άνω ιστότοπο, διαχειριστής και εκπρόσωπος της εταιρίας έχει οριστεί ο ως άνω υπογράφων την προσφυγή .... Συναφώς, σύμφωνα με το προσκομισθέν με το υπόμνημα της προσφεύγουσας υπ' αρ. πρωτ. ... πιστοποιητικό ισχύουσας εκπροσώπησης του Γ.Ε.ΜΗ. του ..., η διαχείριση και η εκπροσώπηση της προσφεύγουσας ασκείται από τον .... Συνεπώς, απορρίπτεται ως αβάσιμος ο σχετικός ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής.

12. Επειδή, όσον αφορά τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά όρων διακήρυξης, ο προσφεύγων πρέπει να επικαλεσθεί άμεση βλάβη από τον όρο της διακήρυξης, ο οποίος παραβιάζει κατ' αυτόν τους κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου ή τα εφαρμοστέα για την ανάδειξη του κριτήρια, σε σημείο που να αποκλείει ή να καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό. Η βλάβη αυτή που επικαλείται ο προσφεύγων, ως βασικό στοιχείο της θεμελίωσης του εννόμου συμφέροντος, πρέπει να ανάγεται σε συγκεκριμένα και αρκούντως εξειδικευμένα πραγματικά περιστατικά αφορώντα τη νομική ή την πραγματική κατάσταση του προσφεύγοντος, που αποκλείουν ή καθιστούν υπερβολικά δυσχερή τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 148/2016 Ολομ., ΕΑ ασφ. Μ. 415/2014, *Δημήτριο Γ. Ράικο*, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 762, με τις εκεί παραπομπές).

13. Επειδή, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή ασκείται μετ' εννόμου συμφέροντος διότι η προσφεύγουσα συνιστά τεχνική εταιρία εγγεγραμμένη στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.Ε.Π.) για τις εξής κατηγορίες έργων- εργασιών: οδοποιία, οικοδομικά, υδραυλικά, λιμενικά, ηλεκτρομηχανολογικά, βιομηχανικά- ενεργειακά, όπως εμφανίζεται στην υπ' αρ. πρωτ. ... βεβαίωση του Τμήματος Μ.Ε.ΕΠ. & ΜΗ.Ε.ΕΠ.Ι.Ε. της

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

Διεύθυνσης Μητρώων (Δ24) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που προσκόμισε με την προδικαστική προσφυγή της, ήτοι απασχολείται σε αντικείμενο απολύτως συναφές του αντικειμένου της επίμαχης Διακήρυξης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρ. 21.1 της Διακήρυξης, *«Δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή ενώσεις αυτών που δραστηριοποιούνται στις κατηγορίες των ΕΡΓΩΝ ΟΔΟΠΟΙΪΑΣ και ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ και που είναι εγκατεστημένα σε...»*. Σε κάθε δε περίπτωση, για τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος και της κατ' άρ. 346 και 360 παρ. 1 του Ν. 4412/2016 βλάβης της προσφεύγουσας, για την προσβολή των όρων διακήρυξης αρκεί κατ' αρχήν η επίκληση της ιδιότητας του ενδιαφερομένου και δυνάμενου προς συμμετοχή στον διαγωνισμό, ως αυτή απορρέει από το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δραστηριοποιείται επαγγελματικά στο αντικείμενο της επίμαχης σύμβασης και δεν απαιτείται η επίκληση, πολλώ δε μάλλον η απόδειξη πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που συνδέονται με το δικαίωμα συμμετοχής της προσφεύγουσας, απαίτηση η οποία συνδέεται με επόμενο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, η δε απόδειξή της κατά το παρόν στάδιο προσβολής των όρων της διακήρυξης θα συνεπαγόταν περιπλοκές και δυσχέρειες στην επιδιωκόμενη προδικαστική προστασία (βλ. ΔΕφΠατρών Ν25/2019, σκ.10). Επιπλέον, με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα βάλλει κατά όρων που αποκλείουν τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό, καθότι αδυνατεί, ως ισχυρίζεται, να καταθέσει παραδεκτή προσφορά εξαιτίας των προσβαλλομένων όρων που αναφέρονται στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και συγκεκριμένα στα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως αυτά ειδικότερα προβλέπονται στο άρ. 22.Ε της προσβαλλομένης Διακήρυξης. Ο δε ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι υφίσταται η δυνατότητα αξιοποίησης της δάνειας εμπειρίας, στην οποία δύναται να προσφύγει κάθε οικονομικός φορέας, άρα δεν υφίσταται η προσφεύγουσα οιαδήποτε βλάβη απορρίπτεται ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος διότι, αφενός η προσφυγή ή μη στη στήριξη σε τρίτο οικονομικό φορέα ανάγεται στην ελευθερία της επιχειρηματικής της πρωτοβουλίας του συμμετέχοντος, αφετέρου διότι η θέσπιση των όρων της διακήρυξης υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας, ο οποίος δεν εξαρτάται από τις επιλογές εκάστου υποψηφίου.

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

14. Επειδή η προσφεύγουσα με τον πρώτο λόγο της προσφυγής ισχυρίζεται ότι οι όροι του άρθρου 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» πάσχουν ακυρότητας, διότι παραβιάζουν τις διατάξεις του Ν. 4412/2016. Ειδικότερα υποστηρίζει ότι το άρθρ. 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» της προσβαλλόμενης Διακήρυξης, περιλαμβάνεται στο Άρθρο 22 υπό τον γενικό τίτλο «Κριτήρια ποιοτικής επιλογής», επιπλέον, ισχυρίζεται ότι, όπως προκύπτει αφενός, από τη φύση και το σκοπό τέτοιων πιστοποιήσεων αλλά και από το ερμηνευόμενο άρθρο (22.Ε) της διακήρυξης στο οποίο προβλέπονται οι οικείες επίμαχες πιστοποιήσεις, αφετέρου, από τη συστηματική τοποθέτησή του εντός της διάρθρωσης της διακήρυξης στα κριτήρια επιλογής -ως άλλωστε και στο Ν. 4412/2016 και ίδια τη ρητή παραπομπή του άρθρου 80 παρ. 1 εδ. β στο άρθρο 82- προκύπτει ότι η κατοχή τέτοιου πιστοποιητικού και η δι' αυτού απόδειξη συμμόρφωσης με τα πρότυπα περιβαλλοντικής ή ποιοτικής διαχείρισης που αφορούν τα ανά περίπτωση πιστοποιητικά, συνιστούν στοιχείο που ανήκει στη σφαίρα των κριτηρίων επιλογής (βλ. σχετικά Κατευθυντήρια Οδηγία ΕΑΑΔΗΣΥ με αρ.13 σελ. 17) και ειδικότερα, αποδεικτικό μέσο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας. Συναφώς, αναφέρει ότι τόσο η Οδηγία 2014/24/ΕΕ όσο και ο νόμος 4412/2016, προβλέπουν ρητά συγκεκριμένα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, την πλήρωση των οποίων μπορούν να απαιτήσουν οι αναθέτουσες αρχές, κατά την κρίση τους, ώστε να διασφαλίζεται η απαραίτητη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η απαίτηση που περιλαμβάνεται στον όρο 22.Ε που τιτλοφορείται «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» αποτελεί μέρος του κριτηρίου επιλογής «Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα», παρόλο που διατυπώνεται χωριστά από τον όρο 22.Ε, καθώς, δεν υπάρχει κατά το νόμο (άρθρο 75 Ν. 4412/2016) ξεχωριστό κριτήριο επιλογής που να αφορά τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, αλλά οι σχετικές απαιτήσεις εντάσσονται στην έννοια της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας. Η δε προσφεύγουσα καταλήγει ότι τα απαιτούμενα στο άρθρο 22.Ε της Διακήρυξης αποτελούν κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και, δεδομένου ότι αποτελούν όρους πέραν των προβλεπόμενων στο Π.Δ. 71/2019 (Α' 112), για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων, αντίστοιχου

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

προϋπολογισμού και κατηγορίας έργου, η αναθέτουσα αρχή όφειλε προηγουμένως να ζητήσει γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών (άρθρο 76 παρ. 3 του Ν.4412/2016). Επί του λόγου αυτού με το υπόμνημά της η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.4412/2016, αποτελεί επιλογή (και όχι υποχρέωση) της αναθέτουσας αρχής η απαίτηση για προσκόμιση ορισμένων πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας και ότι η δυνατότητα αυτή δεν μπορεί να έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την υποχρέωσή της να τηρεί τις αρχές του άρθρου 18 του ίδιου νόμου, επισημαίνοντας ότι η αρχή της αναλογικότητας αποτελεί γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου, σύμφωνα με την οποία, κάθε επιλεγόμενο μέτρο πρέπει να είναι συγχρόνως αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, ωστόσο, τα αναφερόμενα στο εν λόγω άρθρο της Διακήρυξης πιστοποιητικά υποστηρίζει ότι ουδόλως σχετίζονται και ούτε είναι ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης που αφορά αποκλειστικά κατασκευή έργου.

15. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της υπό κρίση προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι όροι του άρθρου 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης», πάσχουν ακυρότητας, καθώς αντίκεινται στις αρχές του ελεύθερου, υγιούς και επαρκούς ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων οικονομικών φορέων και της αναλογικότητας, ενώ βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου. Επίσης, υποστηρίζει ότι πρόκειται για ένα σύνθητες, από πλευράς τεχνικής, έργο, μικρού, για τα δεδομένα των δημοσίων έργων, προϋπολογισμού, χωρίς εξεζητημένα ενσωματούμενα στοιχεία και υλικά, χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας από πλευράς των οικονομικών φορέων, το οποίο αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι η αναθέτουσα αρχή δεν όρισε κανένα Κριτήριο Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Επάρκειας ή Τεχνικής και Επαγγελματικής Ικανότητας στα αντίστοιχα άρθρα της Διακήρυξης (22.Γ και 22.Δ), αντιθέτως, στο άρθρο 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης», έχει εισάγει, επί ποινής αποκλεισμού, την απαίτηση πέντε (5) Πιστοποιητικών ISO, ήτοι ισχυρίζεται ότι πρόκειται για απαίτηση που δεν έχει καμία σχέση με την συγκεκριμένη σύμβαση, εισάγεται καταχρηστικά με σκοπό τον τεχνητό

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

περιορισμό του ανταγωνισμού. Ακόμη, υποστηρίζει ότι στο εν λόγω άρθρο απαιτείται επί ποινής αποκλεισμού «*Βεβαίωση σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ.17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας “Μέτρα για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας και την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV-2”*», ωστόσο σε κανένα σημείο της Εγκυκλίου δεν προβλέπεται χορήγηση κάποιας βεβαίωσης προς τις επιχειρήσεις και σε κανένα σημείο δεν προκύπτει ο εκδότης ή το περιεχόμενο της βεβαίωσης αυτής, ούτε πρόκειται για πιστοποιητικό του άρθρου 82 του Ν.4412/2016 ή άλλης διάταξης της νομοθεσίας και κατά συνέπεια παρανόμως ορίζεται επί ποινής αποκλεισμού, εάν δε ήθελε απαιτηθεί από τη σύμβαση σχετική πιστοποίηση (που στην συγκεκριμένη περίπτωση επουδενί δεν τεκμηριώνεται), δύναται να εφαρμόζεται το ISO 45001 - Υγεία και ασφάλεια στην εργασία, το οποίο προβλέπεται και από τις διατάξεις του Ν.4412/2016 (άρθρο 158). Ακόμη, στο ως άνω άρθρο εισάγεται η απαίτηση, επί ποινής αποκλεισμού, υποβολής «*Έκθεσης Αξιολόγησης Βιοκλιματικών Παρεμβάσεων Δημόσιου έργου από ...*», ήτοι, ως ισχυρίζεται, έγγραφο άγνωστου περιεχομένου, συντάκτη και υπογράφοντος, αμφιβόλου αξιοπιστίας και εγκυρότητας (δεδομένου ότι δεν χρησιμοποιείται στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων έργων), το οποίο προσδιορίζεται ασαφώς και ημιτελώς (δεν παρέχεται υπόδειγμα ή σχετική νομοθεσία με την οποία εκδίδεται), με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται στους συμμετέχοντες να υποβάλλουν άριτες προσφορές, δεδομένου ότι εν είναι σε θέση να γνωρίζουν ποιο είναι το απαιτούμενο από την αναθέτουσα αρχή, ούτε πρόκειται για πιστοποιητικό του άρ. 82 του Ν. 4412/2016 ή άλλης διάταξης της νομοθεσίας. Ακόμη, ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το υπ’ αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/8437/176/28-01-2021 Έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για τη συλλογή και μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων και με σκοπό την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 36 του ν. 4042/2012, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 85 του ν.4685/2020, ορίζονται οι απαιτήσεις που θα πρέπει να εφαρμόζουν οι οργανισμοί ή επιχειρήσεις που εκτελούν τις σχετικές εργασίες σε επαγγελματική βάση, όμως, στα κριτήρια επιλογής του άρθρου 22 της προσβαλλομένης δεν συμπεριλαμβάνεται κάποια από τις απαιτήσεις αυτές (ασφαλιστήριο συμβόλαιο, εγγραφή στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ) κλπ), επιλέχθηκε δε από την

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

αναθέτουσα αρχή η απαίτηση οι οικονομικοί φορείς, για να συμμετέχουν στον διαγωνισμό, να είναι πιστοποιημένοι, επί ποινή αποκλεισμού, με πέντε (5) ISO για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων. Συναφώς, υποστηρίζει ότι τα κριτήρια καταλληλότητας που καθορίζονται αποβλέπουν στο να διαπιστώσει η αναθέτουσα αρχή, εάν ο εκάστοτε διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας διαθέτει, κατά τεκμήριο, την ικανότητα να ανταποκριθεί στην εκτέλεση της σύμβασης και ότι οι απαιτήσεις τόσο των κριτηρίων όσο και των αποδεικτικών μέσων αυτών κρίνονται με βάση την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή υποστηρίζει ότι σύμφωνα και με την αρχή της αναλογικότητας, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα ζητούμενα δικαιολογητικά να μην υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης, να μπορεί αντικειμενικά να προκύπτει η σχετική ικανότητα του οικονομικού φορέα, δηλαδή να είναι πρόσφορες και το κατώτατο όριο που θα καθορισθεί να είναι προσαρμοσμένο στη σημασία της οικείας σύμβασης, υπό την έννοια ότι πρέπει να αποτελεί μία αντικειμενική ένδειξη ως προς την ύπαρξη οικονομικής επάρκειας της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας για την καλή εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς, ωστόσο, να βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο προς το σκοπό αυτό. Ακόμη, ισχυρίζεται ότι η απαίτηση της Αναθέτουσας Αρχής για επτά (7) διαφορετικά πιστοποιητικά (ή βεβαιώσεις ή άλλα έγγραφα), ως κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, και μάλιστα με πεδίο εφαρμογής όχι μόνο στην κατασκευή δημοσίων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών), αλλά και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων, αντίκειται στις αρχές του ελεύθερου και υγιούς ανταγωνισμού, βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου, τελεί σε δυσαναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό και τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης που είναι η άρτια και έντεχνη εκτέλεση των έργων οδοποιίας και η/μ εργασιών, στις οποίες περιλαμβάνονται και η διαμόρφωση μίας πλατείας και θέτει εμπόδια στην υποβολή προσφορών από υποψήφιους ανάδοχους που κατά τεκμήριο έχουν την ικανότητα να ανταποκριθούν στην εκτέλεση της σύμβασης, όπως η προσφεύγουσα και οι οποίοι, υπό άλλη, ομοίως επαρκή για την διασφάλιση της απαιτούμενης ικανότητας διατύπωση, θα μετείχαν στον Διαγωνισμό, η δε προσθήκη των συγκεκριμένων απαιτήσεων θα πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς με αναφορά των

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

συγκεκριμένων λόγων για τους οποίους το έργο δεν μπορεί να αναληφθεί από οποιαδήποτε επιχείρηση εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ αλλά από επιχείρηση με ιδιαίτερες τεχνικές ικανότητες ή συγκεκριμένη εμπειρία. Με το υπόμνημά της η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με τον επίσημο διαδικτυακό τόπο του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (International Organization for Standardization, [https : //www.iso.org/standard/65034.html](https://www.iso.org/standard/65034.html)), «*Το πρότυπο ISO 39001:2012 καθορίζει τις απαιτήσεις ενός Συστήματος Διαχείρισης της Οδικής Ασφάλειας και εφαρμόζεται από τους Οργανισμούς οι οποίοι αλληλοεπιδρούν στο σύστημα/δίκτυο οδικής Κυκλοφορίας*», που ουδόλως σχετίζεται με την ορθή και αποτελεσματική εκτέλεση της σύμβασης και ούτε είναι συναφής ποιοτικά και ποσοτικό με το αντικείμενο αυτής, όπως προσδιορίζεται στην προσβαλλόμενη διακήρυξη και στα λοιπά τεύχη του Διαγωνισμού. Ισχυρίζεται δε, μεταξύ άλλων, ότι οι συμμετέχουσες στον επίμαχο διαγωνισμό επιχειρήσεις/οικονομικοί φορείς είναι εργοληπτικές τεχνικές κατασκευαστικές επιχειρήσεις και δεν είναι ούτε μεταφορικές ούτε εταιρίες ταξί. Ως προς το πιστοποιητικό ISO 22301:2019, υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με τον επίσημο διαδικτυακό τόπο του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (International Organization for Standardization, [https : //https://www.iso.org/standard/75106.html](https://www.iso.org/standard/75106.html)), «*Το πρότυπο ISO 39001:2012 περιγράφει και καθορίζει τις απαιτήσεις για το σχεδιασμό, υλοποίηση, παρακολούθηση, επανεξέταση, διατήρηση και τη συνεχή βελτίωση ενός συστήματος διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνέχειας, με στόχο την διασφάλιση αδιάλειπτης παροχής υπηρεσιών στους πελάτες του οργανισμού, ύστερα από πιθανή διακοπή της λειτουργίας του, εξαιτίας ενός αναπάντεχου περιστατικού ή μιας ξαφνικής καταστροφής*», για το οποίο η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι η συγκεκριμένη πιστοποίηση απαιτείται «*λόγω των περιστατικών που έλαβαν χώρα την τελευταία δεκαετία (Capital Control (!), οικονομική κρίση, κορονοϊός)*», τα οποία καμία σχέση δεν έχουν με την εκτέλεση ενός συνήθους και μικρού έργου ανάπλασης, ενώ δεν αιτιολογεί σε καμία περίπτωση τους τρόπους που σχετίζεται το αντικείμενο της εν λόγω πιστοποίησης με την συγκεκριμένη σύμβαση. Αναφορικά με τη βεβαίωση σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ.17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας “Μέτρα για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας και την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV-2”,

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

υποστηρίζει ότι σύμφωνα με τον ΕΣΥΔ δεν υφίσταται μέχρι και σήμερα επίσημο πιστοποιητικό συμμόρφωσης περί συμμόρφωσης με διαδικασίες covid-19 και ότι τα μέτρα που προβλέπονται στην εν λόγω εγκύκλιο ουδόλως έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο του ΕΣΥΔ και συμπεριληφθεί σε ένα πιστοποιητικό συμμόρφωσης με διαδικασίες covid-19, ενώ διασφαλίζεται η τήρησή τους δια του άρθρου 2Α της επίμαχης διακήρυξης περί τήρησης των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, της ενίσχυσης του ρόλου του ιατρού εργασίας και της συναφούς νομοθεσίας, που υπερκαλύπτει την συγκεκριμένη εγκύκλιο. Ακόμη, υποστηρίζει ότι στη διακήρυξη έχει ήδη εισαχθεί, επί ποινή αποκλεισμού, η απαίτηση για πιστοποιητικό ISO 45001:2018 Σύστημα Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία ή ισοδύναμο, το οποίο είναι ένα διεθνές πρότυπο που καθορίζει τις απαιτήσεις για ένα σύστημα διαχείρισης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία (OH & S), με οδηγίες για τη χρήση του, ώστε να μπορεί ένας οργανισμός να βελτιώνει προληπτικά τις επιδόσεις OH & S στην πρόληψη τραυματισμών και κακής υγείας. Συναφώς, υποστηρίζει ότι η εφαρμογή του προτύπου ISO 45001:2018 υπερκαλύπτει την βεβαίωση, η οποία δεν έχει καμία θεσμική ισχύ. Για τη δε «Έκθεση Αξιολόγησης Βιοκλιματικών Παρεμβάσεων Δημόσιου έργου από Ελληνικό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα», υποστηρίζει ότι η αναθέτουσα αρχή παραδέχεται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο *«αναφέρεται στην πειραματική διερεύνηση και την έρευνα του αστικού μικροκλίματος τόσο στο κομμάτι των θερμικών ιδιοτήτων καινοτόμων δομικών υλικών όσο και στις επιπτώσεις των έργων στην τοπική αέρια ρύπανση»* και ότι δεν έχει καμία αναγνώριση, καμία θεσμική αξία και τεκμηρίωση και το περιεχόμενό του και ο συντάκτης του δεν διευκρινίζονται. Αναφορικά με την απαίτηση τα προσβαλλόμενα πιστοποιητικά και βεβαιώσεις να περιλαμβάνουν ως πεδίο εφαρμογής και την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων, υποστηρίζει ότι η απαίτηση της συλλογής και μεταφοράς των ΑΕΚΚ από αδειοδοτημένα για το σκοπό αυτό οχήματα, δεν μπορεί να αποτελεί κριτήριο επιλογής της σύμβασης και μάλιστα επί ποινής αποκλεισμού αλλά ούτε καν όρο εκτέλεσης της σύμβασης, δεδομένου ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις διαχείρισης των ΑΕΚΚ καθορίζονται λεπτομερώς από την ισχύουσα νομοθεσία, την οποία αναφέρει η ίδια η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να έχει ο ίδιος στην κατοχή του αδειοδοτημένα

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

οχήματα αλλά οφείλει να χρησιμοποιεί αδειοδοτημένα οχήματα για την συλλογή και μεταφορά των ΑΕΚΚ στις εξουσιοδοτημένες μονάδες ανακύκλωσης. Ακόμη, με το υπόμνημά της η προσφεύγουσα αναφέρει ότι σε έτερη διαγωνιστική διαδικασία της αναθέτουσας αρχής κατατέθηκαν προδικαστικές προσφυγές οι οποίες προσβάλλουν κυρίως τα κριτήρια επιλογής του άρ. 22.Ε της Διακήρυξης και υποβάλλει συνημμένα σχετική επιστολή του Πανελληνίου Συνδέσμου Τεχνικών Εταιρειών (Σ.Α.Τ.Ε.) προς την αναθέτουσα αρχή με την οποία ζητά την ακύρωση του εν λόγω διαγωνισμού για το λόγο ότι οι εν λόγω σωρευτικές απαιτήσεις σε ISO είναι απολύτως περιττές για το συγκεκριμένο έργο, δεν εξυπηρετούν απολύτως τίποτα και, εν τέλει, παραβιάζουν κατάφωρα τις αρχές της αναλογικότητας, της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης αλλά και προς το Δήμο ... για άλλη διαγωνιστική διαδικασία, λόγω εισαγωγής στο άρθρο 22.Ε οκτώ (8) διαφορετικών πιστοποιητικών ISO.

16. Επειδή με τον τρίτο λόγο της υπό κρίση προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι όροι του άρθρου 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης», πάσχουν ακυρότητας, διότι παραβιάζουν τις διατάξεις του άρ. 97 του Ν. 4412/2016. Προφανώς εκ παραδρομής τέθηκε το ως άνω άρθρο 22.Ε διότι στον συγκεκριμένο λόγο προσφυγής αναφέρεται το άρ. 19 «Χρόνος ισχύος προσφορών» της προσβαλλομένης. Τούτο διότι, ως ισχυρίζεται, σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης, η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, ανέρχεται στο ποσό των 442.000,00 € και κατά συνέπεια η εν λόγω σύμβαση υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για το λόγο αυτό και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 97 του Ν. 4412/2016, έπρεπε η προσβαλλομένη διακήρυξη να ορίζει στο άρθρο 19 ως χρόνο ισχύος των προσφορών τουλάχιστον δέκα τρεις (13) μήνες και όχι δέκα (10), καθώς αυτό έχει ως αποτέλεσμα την υποβολή μη κανονικών προσφορών εκ μέρους των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, συνεπώς υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη διακήρυξη πρέπει να ακυρωθεί λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης, δεδομένου ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 97 του Ν. 4412/2016.

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

17. Επειδή, με τον τέταρτο λόγο της υπό κρίση προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο ειδικός όρος του άρθρου 3.1.24 της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων που συνοδεύει τη Διακήρυξη και τα έγγραφα της σύμβασης, είναι παράνομος καθώς αντίκεινται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, του Ν. 4495/2017 και της λοιπής πολεοδομικής νομοθεσίας. Όπως η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4412/2016, για την εκτέλεση δημόσιου έργου απαιτείται εγκεκριμένη μελέτη εφαρμογής. Με την Εγκύκλιο 11 ΔΝΣβ/854/ΦΝ 466/27-11-2018 (ΑΔΑ: 6ΓΝΥ465ΧΘΞ-9ΟΒ) με θέμα «Οδηγός εκπόνησης μελετών Δημοσίων Έργων του Ν.4412/2016 (Βιβλίο Ι)», η οποία καθορίζει τη διαδικασία σύνταξης και έγκρισης των μελετών των δημοσίων έργων, καθορίζεται ότι η ΦΑΣΗ 3η: ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ / ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ περιλαμβάνει, εκτός όλων των οριστικών μελετών και την έκδοση οικοδομικής άδειας, κατά συνέπεια, προκειμένου να δημοπρατηθεί σύμβαση δημόσιου έργου, απαιτείται η έκδοση της απαιτούμενης οικοδομικής άδειας με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής, ως στοιχείο ωριμότητας της σύμβασης, ο δε εγκεκριμένος προϋπολογισμός μελέτης του έργου ανέρχεται στο ποσό των 442.000,00 € χωρίς ΦΠΑ (>25.000 €), άρα η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, και σε εφαρμογή της περ. θ) της παρ. 1 του άρ. 29 του Ν.4495/2017 (ΦΕΚ 167/03.11.2017 τεύχος Α') «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις», για την εκτέλεση του έργου και σε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί, απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας και όχι Έγκριση Εργασιών Δόμησης Μικρής Κλίμακας.

18. Η αναθέτουσα αρχή επί της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής ισχυρίζεται ότι ως προς την απαίτηση των σχετικών πιστοποιητικών ISO, αυτά είναι τα συνήθη που αποδεικνύουν την ποιότητα των υποψηφίων οικονομικών φορέων, τα οποία ζητούνται σε αρκετούς δημόσιους διαγωνισμούς έργων και διασφαλίζουν την ποιότητα των εργασιών, την περιβαλλοντική διαχείριση, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία και την οδική ασφάλεια, τόσο του αναδόχου, όσο και του ίδιου του έργου καθώς και την τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων. Ως προς την απαίτηση του πιστοποιητικού ISO 22301:2019 Σύστημα Επιχειρησιακής Συνέχειας ή ισοδύναμο, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι η συνεχής λειτουργία ενός οργανισμού είναι πρωταρχική

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

απαίτηση και ότι «είναι σχεδιασμένο ώστε να λειτουργεί ο οργανισμός κατά τη διάρκεια των πλέον απαιτητικών και μη αναμενόμενων συνθηκών και να συμμορφώνεται με τις νομικές απαιτήσεις, μείωση της εξάρτησης από φυσικά πρόσωπα καθώς και την δημιουργία πολιτικής διοικητικής ασφάλειας. Λόγω των περιστατικών που έλαβαν χώρα την τελευταία δεκαετία (capitalcontrol, οικονομική κρίση, κορονοϊός) κρίνεται απαραίτητη η συγκεκριμένη πιστοποίηση, αποδεικνύοντας ο Ανάδοχος ότι διαθέτει την ικανότητα, ως προς τους τομείς που καλύπτει το συγκεκριμένο πιστοποιητικό, για την ορθή εκτέλεση του εν λόγω έργου». Αναφορικά με την απαίτηση της προβλεπόμενης Βεβαίωσης από την Εγκύκλιο αρ. 17312/Δ.9/506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει ότι «Ο κορονοϊός εμφανίστηκε πριν από δύο περίπου χρόνια είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και πρέπει οι εταιρείες να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τον έλεγχο και περιορισμό του. Ιδιαίτερα στα πλαίσια της κοινωνικής ευθύνης του Δήμου και με γνώμονα την προστασία των δημοτών, η αναθέτουσα αρχή κρίνει απαραίτητο οι εργασίες, που θα πραγματοποιηθούν στην κεντρική πλατεία του Δήμου, να μη θέσουν σε κίνδυνο την υγεία των δημοτών και να τηρούνται από τον Ανάδοχο όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία και τη μη διάδοση του κορονοϊού». Αναφορικά με το πεδίο, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι «Το πεδίο εφαρμογής πρέπει να είναι στην κατασκευή δημόσιων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών) και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων. Σύμφωνα με το άρθρο 21 της Διακήρυξης: Δικαιούμενοι συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης σύμβασης 21.1 Δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή ενώσεις αυτών που δραστηριοποιούνται στις κατηγορίες των ΕΡΓΩΝ ΟΔΟΠΟΙΪΑΣ και ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ. Άρα το πεδίο είναι το ίδιο με την καλούμενη τάξη. Αντικείμενο του έργου είναι και η φορτοεκφόρτωση και μεταφορά (με την σταλία μεταφορικών μέσων) των πλεοναζόντων ή/και ακατάλληλων προϊόντων εκσκαφών και λοιπών υλικών, σε κατάλληλους χώρους απόρριψης, λαμβανομένων υπόψη των ισχυόντων Περιβαλλοντικών Όρων, σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ. και τους λοιπούς όρους δημοπράτησης. Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους, των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 13128/2010) και εξειδικεύονται με την Εγκύκλιο

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

αρ. πρωτ. οικ. 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεν περιλαμβάνεται στις αντίστοιχες τιμές του τιμολογίου. Ως «κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους» νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών αυτών και την επέκεινα διαχείρισή τους. Με βάση τις προμετρήσεις έχουμε 1.121,00m³ τα οποία θα πρέπει να μεταφερθούν σε αδειοδοτημένη μονάδα επεξεργασίας ΑΕΚΚ. Για την μεταφορά των προϊόντων εκσκαφών χρειάζονται οχήματα τα οποία να έχουν άδεια μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων. Επίσης με την υπογραφή της σύμβασης και πριν την έναρξη των εργασιών υποβάλετε το ΣΔΑ. Ο ανάδοχος λοιπόν πρέπει να διαθέτει κατάλληλα οχήματα για την μεταφορά των ΑΕΚΚ, να έχει την άδεια μεταφοράς, να είναι εγγεγραμμένος στο αντίστοιχο μητρώο και να συνεργάζεται με αδειοδοτημένη μονάδα επεξεργασίας ΑΕΚΚ.». Συναφώς, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει ότι τα κριτήρια του άρ. 22.Ε της Διακήρυξης σχετίζονται και είναι ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης, πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις των άρ. 75, παρ. 1, 3, 4, 80 και 82 του Ν. 4412/2016 καθώς και στα μέρη Ι και ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ αυτού και είναι σύννομα και δεν αποτελούν «πρόσθετους όρους/ απαιτήσεις» του άρ. 76 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, για τους οποίους απαιτείται απόφαση του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν γνώμης του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της ΓΓΥ2. Επίσης, ισχυρίζεται ότι οι όροι της Διακήρυξης συνάδουν με το πνεύμα του νόμου και εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες αρχές που ισχύουν, όπως αναλύονται στην Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της ΕΑΑΔΗΣΥ.

19. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 75 «Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» του Ν. 4412/2016, «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης....»

20. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 76 του Ν. 4412/2016 «Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου» «1. Πέραν των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, ισχύουν τα ακόλουθα: ...3. Για τη συμπερίληψη στα έγγραφα της σύμβασης απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α` 112), για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων, αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας έργου, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν προηγουμένως να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Το τελευταίο εντός της ταχθείσας από την αναθέτουσα αρχή προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών, ελέγχει εάν οι απαιτήσεις που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή να συμπεριληφθούν στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογούνται από τη φύση της σύμβασης, σχετίζονται και είναι ανάλογες προς το αντικείμενό της. Η διαδικασία του προηγουμένου εδάφιου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς τη συμπερίληψη οιοδήποτε αλλού προσθετού όρου».

21. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 82 του Ν. 4412/2016 «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης (άρθρο 62 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», «1. Οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με ορισμένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες, παραπέμπουν σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας τα οποία βασίζονται στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και έχουν πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

εδρεύοντες σε άλλα κράτη - μέλη. Επίσης, κάνουν δεκτά άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας....».

22. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 97 του Ν. 4412/2016 «Χρόνος ισχύος προσφορών» «...3. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για χρονικό διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε δέκα (10) μήνες, μέσα στο οποίο πρέπει να συναφθεί η σύμβαση. Όταν στον διαγωνισμό υποβάλλονται και τεχνικές προσφορές, ο χρόνος ισχύος των προσφορών ανέρχεται σε δώδεκα (12) κατ' ελάχιστον μήνες. Ειδικότερα, στους διαγωνισμούς που υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο ως άνω χρόνος ισχύος των προσφορών προσαυξάνεται κατά τρεις (3) επιπλέον μήνες αντίστοιχα. Στις περιπτώσεις των συμβάσεων του άρθρου 50, ο χρόνος ισχύος της προσφοράς ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.».

23. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 11.3 της Διακήρυξης «Περιγραφή και ουσιώδη χαρακτηριστικά του έργου», «Το έργο αφορά στην πλήρη ανάπλαση της κεντρικής πλατείας των ... που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, με βασικό στόχο την : • αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της πλατείας • ανάδειξη της σε πόλο έλξης των κατοίκων της περιοχής • επίτευξη μέγιστης βιωσιμότητας • διατήρηση μικροκλίματος στα επιθυμητά επίπεδα • αναβάθμιση της εικόνας του αστικού ιστού. Οι κύριες φάσεις υλοποίησης του έργου είναι οι εξής: 1. Καθαίρεσεις – αποξηλώσεις παντός είδους κατασκευών, με τις αποκομιδές των προϊόντων καθαίρεσης –αποξήλωσης. 2. Εκσκαφές παντός είδους (ειδικές - γενικές) και επιχώσεις, με τις αποκομιδές των προϊόντων εκσκαφών 3. Δαπεδοστρώσεις παντός τύπου 4. Αστικός εξοπλισμός 5. Κατασκευή ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων 6. Φυτοτεχνικά έργα...».

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

24. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 19.1 της Διακήρυξης, «Κάθε υποβαλλόμενη προσφορά δεσμεύει τον συμμετέχοντα στον διαγωνισμό κατά τη διάταξη του άρθρου 97 του ν. 4412/2016, για διάστημα δέκα (10) μηνών μηνών, από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών.».

25. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 22.Ε «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» της Διακήρυξης, «Οι οικονομικοί φορείς για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης-συμβάσεων οφείλουν επί ποινή αποκλεισμού να διαθέτουν και να προσκομίζουν τα κάτωθι πιστοποιητικά: 1. ISO 9001:2015 Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 2. ISO 14001:2015 Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 3. ISO 45001:2018 Σύστημα Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. ISO 39001:2012 Σύστημα Διαχείρισης Οδικής Ασφάλειας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 4. ISO 39001:2012 Σύστημα Διαχείρισης Οδικής Ασφάλειας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 5. ISO 22301:2019 Σύστημα Επιχειρησιακής Συνέχειας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 6. Βεβαίωση σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ.17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας “Μέτρα για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας και την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV-2”. 7. Έκθεση Αξιολόγησης Βιοκλιματικών Παρεμβάσεων Δημόσιου έργου από Ελληνικό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα. Τα παραπάνω πιστοποιητικά πρέπει να έχουν πεδίο εφαρμογής στην κατασκευή δημοσίων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών) και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων.».

26. Επειδή, ως προς τον πρώτο λόγο της προσφυγής που αφορά στο άρ. 22.Ε της Διακήρυξης, όπως προκύπτει από τη φύση και το σκοπό των πιστοποιήσεων του άρ. 82 του Ν. 4412/2016, αλλά και του ότι τέτοια πιστοποίηση συνιστά αποδεικτικό μέσο, όπως προκύπτει και από τη

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

συστηματική τοποθέτηση του εν λόγω άρθρου στο Ν. 4412/2016, αλλά και από την παραπομπή σε αυτό του άρ. 80, παρ. 1 εδ. β', των κριτηρίων επιλογής του άρ. 75, παρ. 1 και 4 του ίδιου ως άνω νόμου, ότι η κατοχή τέτοιου πιστοποιητικού και η, με αυτό, απόδειξη συμμόρφωσης με τα πρότυπα περιβαλλοντικής ή ποιοτικής διαχείρισης που αφορούν τα ανά περίπτωση πιστοποιητικά συνιστούν στοιχείο που ανήκει στη σφαίρα των κριτηρίων επιλογής, άρα και των δικαιολογητικών (βλ. *Ε. Βλάχου σε Δ. Ράικο/Ε. Βλάχου/Ε. Σαββίδη, Δημόσιες Συμβάσεις - Ν. 4412/2016 - Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμ. 1, 1η έκδ., 2018, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα- Θεσσαλονίκη, σελ. 805-806*). Σύμφωνα δε με το άρ. 76, παρ. 3, εδ. α'- β' του Ν. 4412/2016 «Κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου», *«Για τη συμπερίληψη στα έγγραφα της σύμβασης απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112), για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων, αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας έργου, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν προηγουμένως να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Η διαδικασία του προηγουμένου εδάφιου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς τη συμπερίληψη οιοδήποτε αλλού προσθετού όρου.»*. Το ως άνω άρθρο και η εκεί αναφερόμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών αφορά σε συμπερίληψη απαιτήσεων χρηματοοικονομικής και οικονομικής επάρκειας, ως και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112), ωστόσο δεν αναφέρεται στα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης καθότι, ναι μεν, κατά τα ως άνω, ανήκουν συστηματικά στα κριτήρια επιλογής, εντούτοις η κατά τα ανωτέρω υποχρέωση προηγούμενης γνωμοδότησης αφορά μόνο στις περιοριστικώς αναφερομενες απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112) και όχι κριτηρίων επιλογής, εν γένει. Συνεπώς, εφόσον η γνωμοδότηση του άρ. 76, παρ. 3 του Ν. 4412/2016 δεν αφορά στο σύνολο των κριτηρίων επιλογής, στα οποία εντάσσονται τα

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, αλλά μόνο στις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112), ο πρώτος λόγος της υπό κρίση προσφυγής απορρίπτεται ως αβάσιμος, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής, διότι, κατά τα ως άνω, δεν απαιτείτο προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών.

27. Επειδή, αναφορικά με τον δεύτερο λόγο της υπό κρίση προσφυγής που αφορά στο άρ. 22.Ε της Διακήρυξης, σύμφωνα με το άρ. 75 του Ν. 4412/2016 και τα, στην προηγούμενη σκέψη, εκτεθέντα, τα κριτήρια επιλογής, στα οποία εντάσσονται συστηματικά τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και τα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, απαιτείται να σχετίζονται και να είναι αναγκαίες με το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης. Συναφώς, τα κριτήρια επιλογής πρέπει να ορίζονται με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην περιορίζεται δυσανάλογα η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, η δε αναθέτουσα αρχή οφείλει κατά τον προσδιορισμό τους να τηρεί τις θεμελιώδεις ενωσιακές αρχές, ιδίως της αρχής της ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων, της αποφυγής των διακρίσεων και της ανάπτυξης του ελεύθερου ανταγωνισμού (βλ. *Ε. Βλάχου σε Δ. Ράικο/Ε. Βλάχου/Ε. Σαββίδη, Δημόσιες Συμβάσεις - Ν. 4412/2016 - Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμ. 1, 1η έκδ., 2018, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα- Θεσσαλονίκη, σελ. 712-713 και Δ. Ράικο, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 411-412*). Εν προκειμένω, με το άρ. 22.Ε της επίμαχης Διακήρυξης απαιτείται επί ποινή αποκλεισμού οι συμμετέχοντες να διαθέτουν και να προσκομίζουν τα εξής πιστοποιητικά: *«1. ISO 9001:2015 Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 2. ISO 14001:2015 Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 3. ISO 45001:2018 Σύστημα Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. ISO 39001:2012 Σύστημα Διαχείρισης Οδικής Ασφάλειας ή ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 4. ISO 39001:2012 Σύστημα*

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

Διαχείρισης Οδικής Ασφάλειας ή Ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 5. ISO 22301:2019 Σύστημα Επιχειρησιακής Συνέχειας ή Ισοδύναμο, το οποίο να έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο φορέα. 6. Βεβαίωση σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ.17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας “Μέτρα για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας και την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV-2”. 7. Έκθεση Αξιολόγησης Βιοκλιματικών Παρεμβάσεων Δημόσιου έργου από Ελληνικό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα. Τα παραπάνω πιστοποιητικά πρέπει να έχουν πεδίο εφαρμογής στην κατασκευή δημοσίων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών) και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων.». Ως προς το ISO 22301:2019 - Σύστημα Επιχειρησιακής Συνέχειας, αυτό καθορίζει τις απαιτήσεις για την εφαρμογή, τη διατήρηση και τη βελτίωση ενός συστήματος διαχείρισης για την προστασία, τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισης, την προετοιμασία, την απόκριση και την αποκατάσταση τυχόν εμφανισθησόμενων απροόπτων γεγονότων (<https://www.iso.org/standard/....html>), διασφαλίζοντας τη συνέχεια της επιχείρησης. Λαμβάνοντας υπόψη, όπως βασίμως ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της, ότι κατά τα τελευταία έτη έχουν λάβει χώρα απρόοπτα, μη δυνάμενα να προβλεφθούν, γεγονότα, τα οποία δικαιολογούν τη συμπερίληψη της συγκεκριμένης πιστοποίησης μεταξύ των απαιτούμενων από τη Διακήρυξη δοθέντος ότι συνέχεται άμεσα με το εν λόγω έργο, ίδια δε με την ορθή εκτέλεσή του, καθότι το ως άνω πιστοποιητικό εξασφαλίζει τη συνέχεια του οικονομικού φορέα, μετά την ενδεχόμενη εμφάνιση απροόπτων καταστροφικών γεγονότων. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, κάθε μέτρο που επιλέγεται πρέπει να είναι συγχρόνως αναγκαίο, πρόσφορο και κατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου (βλ. Δημήτριο Γ. Ράικο, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 191, 192). Συναφώς, οι τιθέμενες απαιτήσεις στη Διακήρυξη απαιτείται να μην τελούν σε δυσαναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό, καθότι δύνανται να οδηγήσουν σε περιορισμό του κύκλου των ενδιαφερόμενων φορέων (βλ. Θ. Γναρδέλλη, σε Ε. Κουλουμπίνη, Η. Μάζο, Ι. Κίτσο, Δημόσιες Συμβάσεις – Ν. 4412/2016, Νομολογιακή Προσέγγιση και Πρακτική Εφαρμογή, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019, σελ. 116), κατά

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

παράβαση της αρχής του υγιούς ανταγωνισμού. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, αφενός ενόψει των ιδιαίτερων και όλως μη προβλέψιμων γεγονότων που έχουν λάβει χώρα κατά τα τελευταία έτη, αφετέρου για μεγαλύτερη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης και ολοκλήρωσης του έργου, κρίνεται ότι το ζητηθέν με το άρ. 22.Ε ως άνω πιστοποιητικό απαιτείται νομίμως από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Ο δε ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί του ότι τα ως άνω περιστατικά ουδεμία σχέση έχουν *«με την εκτέλεση ενός συνήθους και μικρού έργου ανάπλασης, ενώ δεν αιτιολογεί σε καμία περίπτωση τους τρόπους που σχετίζεται το αντικείμενο της εν λόγω πιστοποίησης με την συγκεκριμένη σύμβαση»* απορρίπτεται ως αβάσιμος, δοθέντος ότι αφενός η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ανέρχεται στο ποσό των 548.080,00€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, ήτοι δεν πρόκειται για έργο, τουλάχιστον ως προς το οικονομικό σκέλος του αμελητέο, σε κάθε δε περίπτωση, ακόμα και τα συνήθη και μικρά έργα χρήζουν προστασίας και, ειδικότερα, εξασφάλισης της ορθής εκτέλεσης και ολοκλήρωσής τους, προφανώς εντός των ορίων που καθορίζουν οι αρχές που διέπουν τη διαγωνιστική διαδικασία. Συνεπώς, ο ισχυρισμός περί του πιστοποιητικού αυτού απορρίπτεται, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής. Ως προς το πιστοποιητικό ISO 39001:2012 που αναφέρει και αναλύει στο υπόμνημά της η προσφεύγουσα, δοθέντος ότι αυτό δεν πλήττεται αυτοτελώς με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, δεν εξετάζεται, καθότι με το υπόμνημα του άρ. 365, παρ. 1 τελ. εδάφιο του Ν. 4412/2016 δεν δύναται να διευρυνθεί το αντικείμενο της υπόθεσης που έχει οριοθετηθεί με τους προβαλλόμενους με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή λόγους. Αναφορικά με την απαιτούμενη από το άρ. 22.Ε *«Βεβαίωση σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ.17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας “Μέτρα για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους χώρους εργασίας και την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV-2”*», όπως στην εν λόγω εγκύκλιο αναφέρεται, *«Σκοπός της παρούσας εγκυκλίου είναι η καθοδήγηση τόσο των επιχειρήσεων των οποίων η λειτουργία, στο πλαίσιο της τρέχουσας πανδημίας, ανεστάλη ολικώς ή εν μέρει, όσο και αυτών που τελούν ήδη σε λειτουργία, ως προς τη λήψη ή τη διατήρηση ή/και βελτίωση ήδη υφιστάμενων μέτρων και πρακτικών πρόληψης και ελέγχου της διασποράς του κορωνοϊού SARS COV -2,*

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

προκειμένου αφενός να προστατευθεί η υγεία των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου και αφετέρου να διασφαλισθεί η απρόσκοπτη λειτουργία τους.», ήτοι, σκοπός της είναι η παροχή οδηγιών προς τις επιχειρήσεις αναφορικά με την πρόληψη και τον έλεγχο της διασποράς του κορωνοϊού SARS COV-2, συνιστά δηλαδή ερμηνευτική εγκύκλιο, η οποία παρέχει οδηγίες ως προς το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, όπως ρητά αναφέρεται στο σημ. Α, παρ. 2 αυτής. Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι αφενός πρόκειται για ερμηνευτική εγκύκλιο (βλ. και *Επαμεινώνδα Π. Σπηλιωτόπουλο*, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, 13η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 116-117), αφετέρου σε ουδέν σημείο αυτής προβλέπεται η οιαδήποτε χορήγηση βεβαίωσης προς τις επιχειρήσεις, ει μη μόνον επισυνάπτεται έντυπο αυτοαξιολόγησης της επιχείρησης, μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή συμπεριέλαβε στη Διακήρυξη βεβαίωση η οποία δεν προβλέπεται από το οικείο θεσμικό πλαίσιο. Εξ ετέρου, ουδόλως είναι σαφές ποιος εκδίδει την εν λόγω ζητούμενη βεβαίωση και ποιο ακριβώς είναι το περιεχόμενό της, καθιστώντας ως προς τούτο τη σχετική απαίτηση, πλην των ως άνω εκτεθέντων, ασαφή και ανακριβή, κατά παράβαση των αρχών που διέπουν τη διαγωνιστική διαδικασία, ίδια δε της αρχής της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, σκοπός των οποίων είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Σημειώνεται δε ότι δεν τεκμαίρεται πως την ως άνω βεβαίωση εκδίδει ανεξάρτητος οργανισμός, κατά τα οριζόμενα στο άρ. 82 του Ν. 4412/2016. Ο δε ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής επί του συγκεκριμένου εγγράφου απορρίπτεται ως παντελώς αόριστος και αβάσιμος καθότι ουδόλως αναφέρεται σε συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο ερείδεται η ζητούμενη βεβαίωση, ει μη μόνον αρκείται σε γενικές αναφορές περί της πανδημίας του κορωνοϊού, εξ ετέρου, κατά τα ως άνω, ουδόλως η συγκεκριμένη βεβαίωση πληροί τις προϋποθέσεις περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και προτύπων περιβαλλοντικής

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

διαχείρισης, όπως αυτά περιγράφονται στο άρ. 82 του Ν. 4412/2016. Συνεπώς, ο συγκεκριμένος ισχυρισμός γίνεται δεκτός ως βάσιμος. Ως προς την απαίτηση περί υποβολής «Έκθεσης Αξιολόγησης Βιοκλιματικών Παρεμβάσεων Δημόσιου έργου από Ελληνικό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα», κατ' αναλογία με τα ανωτέρω, μη νομίμως αυτή συμπεριελήφθη στο άρ. 22.Ε καθότι αφενός ουδόλως πληροί τα χαρακτηριστικά του πιστοποιητικού του άρ. 82 του Ν. 4412/2016, αφετέρου πρόκειται για ασαφή και ανακριβή όρο που η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει στη Διακήρυξη, και μάλιστα επί ποινή αποκλεισμού, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, κατά τα ως άνω αναλυτικώς εκτεθέντα και αναλογικά εφαρμοζόμενα. Συνεπώς, ο σχετικός ισχυρισμός γίνεται δεκτός, ήτοι μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή συμπεριέλαβε το ως άνω έγγραφο, και μάλιστα επί ποινή αποκλεισμού, στα αιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ως προς τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας επί της πρόβλεψης της Διακήρυξης στο άρ. 22.Ε ότι «*Τα παραπάνω πιστοποιητικά πρέπει να έχουν πεδίο εφαρμογής στην κατασκευή δημοσίων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών) και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων*», σύμφωνα με το άρ. 11.3 της Διακήρυξης, το έργο της επίμαχης Διακήρυξης αφορά στην πλήρη ανάπλαση της κεντρικής πλατείας των ... που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, με τις δε κύριες φάσεις του έργου να συνίστανται σε καθαιρέσεις – αποξηλώσεις παντός είδους κατασκευών, με τις αποκομιδές των προϊόντων καθάιρεσης – αποξήλωσης, εκσκαφές παντός είδους (ειδικές - γενικές) και επιχώσεις, με τις αποκομιδές των προϊόντων εκσκαφών, δαπεδοστρώσεις παντός τύπου, αστικό εξοπλισμό, κατασκευή ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και φυτοτεχνικά έργα. Σύμφωνα δε με το άρ. 21.1 της Διακήρυξης, «*Δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή ενώσεις αυτών που δραστηριοποιούνται στις κατηγορίες των ΕΡΓΩΝ ΟΔΟΠΟΪΑΣ και ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ...*». Σύμφωνα δε με το άρ. 1.2 των Γενικών Όρων που περιλαμβάνονται στο Τιμολόγιο Η/Μ Εργασιών «*Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους, των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010) και εξειδικεύονται με την Εγκύκλιο αρ. πρωτ. οικ 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος*

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεν περιλαμβάνεται στις αντίστοιχες τιμές του τιμολογίου.», στο δε άρ. 3 αυτών προβλέπεται ότι «*Στις τιμές μονάδας εργασιών του Τιμολογίου Μελέτης Έργων ... περιλαμβάνονται ενδεικτικά ...*

3.1.2 Ομοίως οι δαπάνες για την φορτοεκφόρτωση και μεταφορά (με την σταλία μεταφορικών μέσων) των πλεοναζόντων ή/και ακατάλληλων προϊόντων εκσκαφών και λοιπών υλικών, σε πιστοποιημένους χώρους διαχείρισης των παντός είδους Αποβλήτων Εκσκαφών Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ).». Λαμβάνοντας υπόψη, βάσει των ως άνω, ότι δικαιούμενοι συμμετοχής είναι όσοι δραστηριοποιούνται στις κατηγορίες έργων οδοποιίας και ηλεκτρομηχανολογικών και ότι στο έργο περιλαμβάνονται και εργασίες μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφών σε πιστοποιημένους χώρους διαχείρισης παντός είδους ΑΕΚΚ, αλλά στο άρ. 22.Ε προβλέπεται η επί ποινή αποκλεισμού να διαθέτουν τα εκεί αναφερόμενα πιστοποιητικά με πεδίο εφαρμογής στην κατασκευή δημοσίων τεχνικών έργων (οδοποιίας, ηλεκτρομηχανολογικών) και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων, το δε άρθρο 22.ΣΤ περί δάνειας εμπειρίας δεν αφορά στο ως άνω άρ. 22.Ε, παρατηρείται ασάφεια και ανακρίβεια ως προς τους σχετικούς όρους της Διακήρυξης. Δηλαδή, ενώ δικαίωμα συμμετοχής έχουν όσοι δραστηριοποιούνται στις κατηγορίες έργων οδοποιίας και ηλεκτρομηχανολογικών, εντούτοις απαιτείται, και μάλιστα επί ποινή αποκλεισμού, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα στήριξης στις ικανότητες τρίτων φορέων ως προς τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, να διαθέτουν τα προβλεπόμενα στο άρ. 22.Ε πιστοποιητικά και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων. Την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων διέπει η αρχή του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού, ο οποίος, και μόνον αυτός, διασφαλίζει την προστασία των συμφερόντων της αναθέτουσας αρχής, επιτρέποντας τη προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και έργων με τους βέλτιστους ποιοτικά και οικονομικά όρους. Η εν λόγω θεμελιώδης αρχή ισχύει, τόσο στο επίπεδο της αναθέτουσας αρχής, όσο και μεταξύ των συμμετεχόντων σε δημόσιο διαγωνισμό οικονομικών φορέων (ΔΕΕ, Απόφαση της 19.04.2012, C-549/10 Tomra Systems ASA, Tomra Europe AS κλπ κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Υπό το πρίσμα της αρχής του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, τα κριτήρια επιλογής αλλά και ανάθεσης της σύμβασης που

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

θέτει η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, ακόμη και αν καταρχήν παρίστανται ως θεμιτά, δεν θα πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποκλείουν υποψηφίους αναδόχους, οι οποίοι διαθέτουν την απαιτούμενη ικανότητα και οι οποίοι, υπό άλλες ενδεχομένως προϋποθέσεις, θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν τον ανταγωνισμό. Εν προκειμένω, με τη θέσπιση επιπλέον απαίτησης ως προς το κατ' αρχήν δικαίωμα συμμετοχής στον εν λόγω διαγωνισμό, ήτοι με την απαίτηση να διαθέτουν οι συμμετέχοντες πιστοποιητικά, πλέον της προβλεπόμενης από το άρθρο 21.1 της Διακήρυξης, μόνης προϋπόθεσης συμμετοχής απασχόλησης στα έργα οδοποιίας και ηλεκτρομηχανολογικών, και για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων, παραβιάζει την ανωτέρω εκτεθείσα αρχή τήρησης του ελεύθερου ανταγωνισμού αλλά και της διαφάνειας των τιθεμένων όρων. Δηλαδή, αφενός με τον ως άνω όρο του άρθρου 22.Ε αιτείται πιστοποιητικά για δραστηριότητα που έγκειται εκτός της ζητούμενης με το άρθρο 21.1 της Διακήρυξης, το οποίο καθορίζει το πλαίσιο δραστηριότητας στο των εχόντων δικαιώματος συμμετοχής, αφετέρου ουδόλως υπάρχει η δυνατότητα περί στήριξης στην ικανότητα άλλου φορέα για την ως άνω πιστοποίηση. Ωστόσο, όπως βασίμως η προσφεύγουσα υποστηρίζει, η ως άνω πρόβλεψη στη Διακήρυξη θέτει εμπόδια στην υποβολή προσφορών από υποψηφίους αναδόχους οι οποίοι να μην έχουν δικαίωμα συμμετοχής, κατά το άρθρο 21.1, ως δραστηριοποιούμενοι στον εκεί αναφερόμενο κλάδο (οδοποιίας και ηλεκτρομηχανολογικών), αλλά ωστόσο δεν διαθέτουν τα σχετικά πιστοποιητικά και στον αναφερόμενο επιπλέον κλάδο που παρατίθεται στο άρθρο 22.Ε (εκτέλεσης εργασιών συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων). Επομένως, ο εν λόγω ισχυρισμός γίνεται δεκτός, απορριπτομένων των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής, η οποία ουδόλως με τις απόψεις της επεξηγεί γιατί, ενώ δικαίωμα συμμετοχής έχουν όσοι δραστηριοποιούνται σε έργα οδοποιίας και ηλεκτρομηχανολογικών, εντούτοις απαιτούνται πιστοποιητικά και για, επιπλέον αυτών, κατηγορίες. Ως προς την παράθεση στοιχείων από την προσφεύγουσα με το υπόμνημά της σχετικά με έτερες, πλην της επίμαχης, διαγωνιστικές διαδικασίες, αυτά αλυσitelώς προβάλλονται, στο πλαίσιο της αρχής της αυτοτέλειας αρχής της αυτοτέλειας

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

των διαγωνισμών (ΕΑ ΣΤΕ 72/2015, 269/2014, 416/2013, 215/2013, 1200/2007, 861/2007, 1273/2008, 198/2008, 1065/2007 κ.ά.).

28. Επειδή, ως προς τον τρίτο λόγο της υπό κρίση προσφυγής, που αφορά στο άρ. 19 της Διακήρυξης, σύμφωνα με το άρ. 97, παρ. 3 του Ν. 4412/2016, στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για χρονικό διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε δέκα (10) μήνες, για δε τους διαγωνισμούς που υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο ως άνω χρόνος ισχύος των προσφορών προσαυξάνεται κατά τρεις (3) επιπλέον μήνες αντίστοιχα. Συναφώς, σύμφωνα με το άρ. 324 του Ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 127/29.06.2020), «2. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και στις συμβάσεις αγοράς ακινήτων, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, καθώς και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, και μέχρι το όριο της παρ. 1, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου που είναι αρμόδιος για τον κατασταλακτικό έλεγχο των λογαριασμών των υπηρεσιών ή φορέων αυτών. ... 4. Στον έλεγχο των παρ. 1 έως 3 συμπεριλαμβάνονται: (στ) οι συμβάσεις που συνάπτει το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Πράσινο Ταμείο» (πρώην Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων), με δικαιούχους για την εκτέλεση χρηματοδοτικών προγραμμάτων, των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει τα όρια των παρ. 1 και 2...». Σύμφωνα με το άρ. 8.1 της επίμαχης Διακήρυξης, «Το έργο χρηματοδοτείται από πιστώσεις του Προγράμματος «ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ» 2021 –Άξονας Προτεραιότητας 2

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

«πιστώσεις του Προγράμματος «ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ» 2020 –Άξονας Προτεραιότητας 1 «Αστική Αναζωογόνηση» του Πράσινου Ταμείου» του Πράσινου Ταμείου και ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ», συναφώς, σύμφωνα με το άρ. 11.1 της Διακήρυξης, ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στο ποσό των 442.000 € χωρίς ΦΠΑ, συνεπώς περιλαμβάνεται στις περιπτώσεις διαγωνισμών που υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επομένως, βασίμως η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του άρ. 97 του Ν. 4412/2016, καθότι στο άρ. 19 ως χρόνος ισχύος των προσφορών θα έπρεπε να ορίζονται τουλάχιστον δεκατρείς (13) μήνες, κατά τα ως άνω, γενομένου δεκτού του τρίτου λόγου της υπό κρίση προσφυγής.

29. Επειδή, ως προς τον τέταρτο λόγο της υπό κρίση προσφυγής, σύμφωνα με το άρ. 3.1.24 της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων, *«Οι δαπάνες έκδοσης ή ανανέωσης των απαιτούμενων κατά περίπτωση αδειών από τις αρμόδιες Αρχές, την Πολεοδομία και τους Οργανισμούς Κοινής Ωφελείας.»*. Σύμφωνα, ωστόσο με το άρ. 27.5 ομοίως της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων *«27.5 Ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εγκαταστήσει με δικές του δαπάνες στο εργοτάξιο όλα τα προβλεπόμενα από τους όρους υγιεινής και ασφάλειας. Πιο αναλυτικά: ... 27.5.5 Πριν από την έναρξη των εργασιών, ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να φροντίσει για την έκδοση κάθε άδειας που χρειάζεται από το νόμο (όχι αυτής που απαιτείται για την ανέγερση της οικοδομής)...»*. Συναφώς, στο άρ. 29.8 ορίζεται ότι *«Ο Ανάδοχος υποχρεούται να προβεί στην αναθεώρηση της Έγκρισης και Άδειας Δόμησης ως προς όλους τους Επιβλέποντες Μηχανικούς του έργου, ορίζοντας με δική του ευθύνη τους Επιβλέποντες των αντιστοίχων ειδικοτήτων καθώς και τον Υπεύθυνο συντονιστή επίβλεψης μέτρων ασφαλείας, κατά τα οριζόμενα στο Π.Δ. 305/1996 (Α' 212). Προς απόδειξη διεκπεραίωσης της παραπάνω υποχρέωσης, ο Ανάδοχος θα καταθέτει με την υπογραφή της σύμβασης, το αναθεωρημένο έντυπο Έγκρισης και Άδειας Δόμησης. Επίσης ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, με δικές του δαπάνες και ευθύνη, να μεριμνήσει - αν χρειαστεί - για την έκδοση και τυχόν ανανέωση της άδειας κατάληψης πεζοδρομίου.»*. Συνεπώς, από τα ως άνω συνάγεται ότι η έκδοση άδειας δόμησης δεν συμπεριλαμβάνεται στις υποχρεώσεις του αναδόχου, όπως η

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

προσφεύγουσα αβασίμως ισχυρίζεται. Συναφώς, ως προς την Εγκύκλιο υπ' αρ. 11/αρ. πρωτ. ΔΝΣβ/854/ΦΝ 466/27.11.2018 με θέμα «Οδηγός εκπόνησης μελετών Δημοσίων Έργων του Ν. 4412/2016 (Βιβλίο Ι)» του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, ρητώς αναφέρει στο οικείο Παράρτημα IV (Μελέτες Κτιριακών Έργων) ότι η εκεί προβλεπόμενη διαδικασία αφορά στην περίπτωση που «...ακολουθείται η ανοικτή ή η κλειστή διαδικασία με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά που περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής (άρθρα 27 ή 28 και 86§2 και §4 του Ν. 4412/2016)». Ωστόσο, εν προκειμένω, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο άρ. 14 της προσβαλλομένης, «Κριτήριο για την ανάθεση της σύμβασης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή)». Συναφώς, σε κάθε περίπτωση, στο στοιχείο 1 των «Γενικών Παρατηρήσεων» της ως άνω Εγκυκλίου (σελ. 39) ρητά προβλέπεται ότι «Η παραπάνω διαδικασία και αλληλουχία των επί μέρους σταδίων αφορά σε κτιριακά έργα μεγάλης σημασίας και πολυπλοκότητας θεμάτων, που ενυπάρχουν κατά την εκπόνηση της μελέτης (π.χ. συγκροτήματα κτιρίων, σύνθετα κτιριακά έργα ανάπτυξης κλπ). Για έργα απλούστερα και μικρότερης σημασίας (π.χ. μικρά κτίρια, εργασίες επισκευών συντήρησης μικρής κλίμακας κλπ), είναι δυνατή η παράλειψη επιμέρους σταδίων, σύμφωνα πάντα με τους όρους της διακήρυξης της μελέτης.». Επομένως, ο τέταρτος λόγος της προσφυγής απορρίπτεται ως αβάσιμος.

30. Επειδή, ενόψει των αρχών της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζόμενων και της διαφάνειας των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σε περίπτωση ακύρωσης μίας ή περισσότερων διατάξεων της Διακήρυξης που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις παραδεκτού των προσφορών ή τα κριτήρια ανάθεσης, όπως στην υπό κρίση Διακήρυξη, πρέπει να ακυρωθεί η Διακήρυξη στο σύνολό της (πρβλ. ΣΤΕ 1135/2010, ΕΑ 1089/2009, ΣΤΕ 2951- 52/2004 επταμ. και απόφαση ΔΕΚ στην υπόθεση C- 448/2001, ENV AG κ.λπ., Συλλ. 2003, σελ. Ι-14527, σκέψεις 92-95), ώστε να δοθεί δυνατότητα σε οικονομικούς φορείς, οι οποίοι ενδεχομένως δεν είχαν επιδείξει

Αριθμός απόφασης : 596 /2022

ενδιαφέρον εξαιτίας της αρχικής της μορφής, να υποβάλουν προσφορές, κατόπιν της τροποποίησής της.

31. Επειδή η εισήγηση γίνεται δεκτή.

32. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την προσβαλλομένη, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 04.04.2022 και εκδόθηκε στις 21.04.2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΕΡΒΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΕΤΡΟΥ